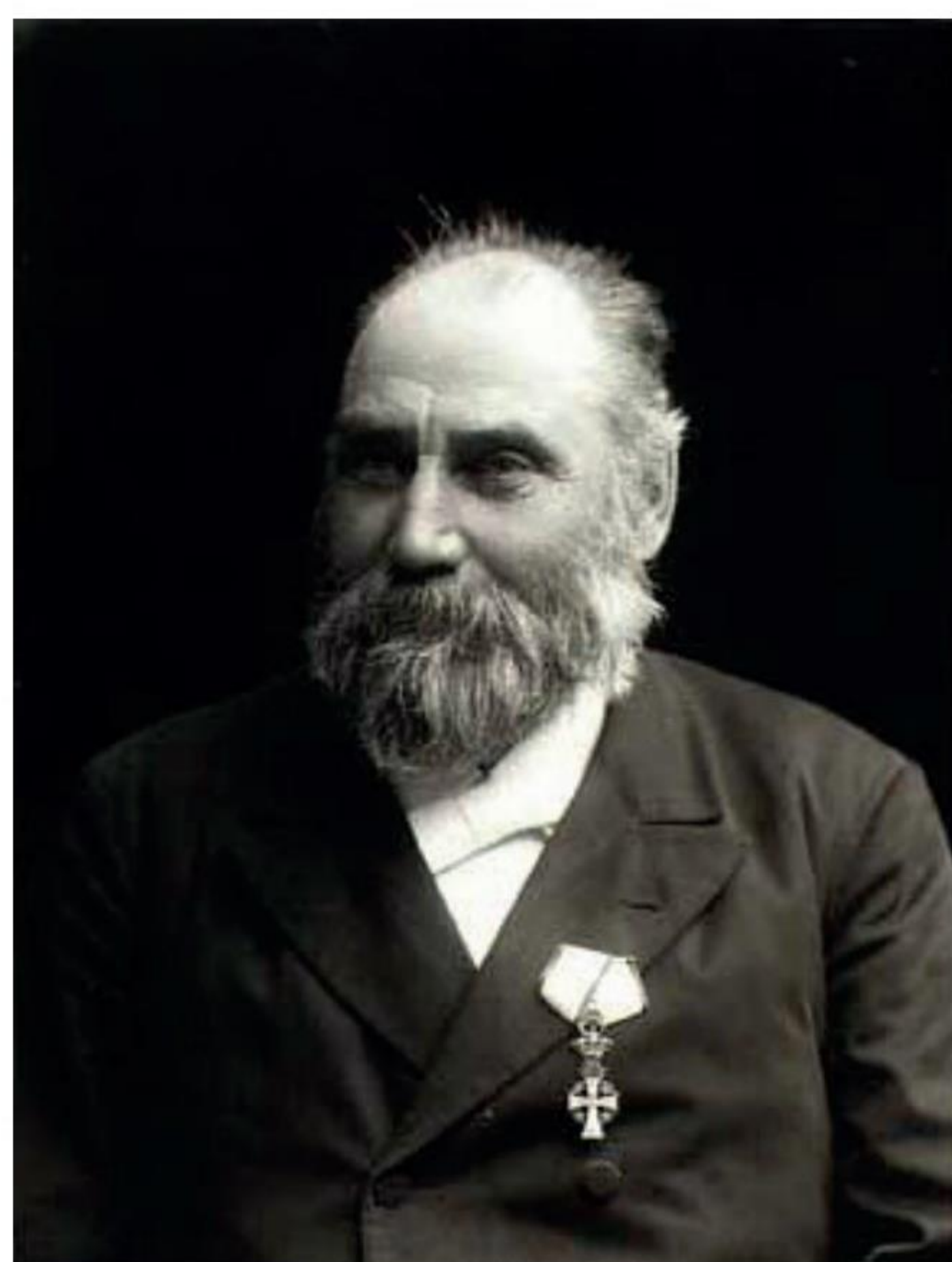

Pirrevals

Af Per Sørensen

Når vi skal beskæftige os med Pirrevals, er det let at forklare, hvad det er for en dans – idet alle kender den. Det er en dans, der har været med fra folkedansens begyndelse, da den er med i det første folkedanshæfte fra 1901. Dansen har også altid været en fast del af legestuerepertoire, og melodien har været benyttet til folkedansersangen "Hej! Spil op, I gæve spillemænd".

Da Andreas Otterstrøm begyndte folkedansen i Danmark o. år 1900, var det med inspiration fra Sverige, hvor man på det tidspunkt allerede havde danset folkedans i en årrække og havde lavet et hæfte med dansebeskrivelser. Først dansede man svenske danse; men ret hurtigt begyndte man at spekulere på, om der ikke fandtes nogle danske danse. En del af de personer, der var med til at starte folkedansebevægelsen, var unge studerende, der var kommet fra provinsen, og der var flere, der kunne nogle danse hjemmefra. Man begyndte også at tale med ældre personer, der kunne huske danse fra deres ungdom.

Andreas Bentzen – Foto tilhører Det kongelige Bibliotek

Danselærer Bagge

Med hensyn til Pirrevals, Tremandsreel og Sekstur fra Nordsjælland¹ er de blevet meddelt af Bygmester Andreas Bentzen (1839-1914) fra Vallekilde. Bentzen var både en meget benyttet bygmester og en skattet lærer på Vallekilde Højskole. Hvor Bentzen har haft sine dansekundskaber fra, vides ikke.

Hvis man slår op i "Ordbog over det danske Sprog", kan man læse, at "pirre" formentlig er en bevægelse: at snurre og bevæge sig i kreds!

Første gang, mig bekendt, vi hører navnet Pirre-vals, er hos Danselærer Ove Georg Frederik Bagge (1775-1838)².

Han udgav i 1830 en lille bog "Om Français" – I denne bog skrev han om nymodens danse:

"Under navn af Schwaber-, Wiener-, Tyroler-, Hopsa-, Russisk-, Ungersk- og Pirre-Vals tumlede og snurrede man sig saa frygteligen – nogle som Dragkister i

Jordskælv – at det var en Ynk at se selskabet i ro; høre denne Pusten og Stønnen; skue disse kaagende Barme og ildrøde Ansigter; ja man kunne græde over, at Menneskene saa daarligere vilde sætte Liv og Sundhed på Spil....." Om Danselærer Bagges Pirrevals har været en pardans eller en 3-pars dans, må stå hen i det uvisse. Et er dog sikkert, at 3-pars dansen, som Bygmester Bentzen videregav, blot var en variant af en meget populær 3-pars dans i kreds. Dansen var overalt i Danmark – og med rigtigt mange forskellige navne: Pirreval, Pærevals, Perevals, Smedens Pærevals og Trekant – og har været danset i tradition lige til i dag. Når vi gik til bal i "Gamle danses Venner" i min ungdom, kunne alle danse med i en "Trekant", selvom de ikke gik til folkedans.

Hos folkedanserne er melodien meget kendt gennem Folkedansersangen "Hej! Spil op, I gæve spillemænd". Folkedansersangen var en lejligheds-sang og blev skrevet til Foreningen til Folkedansens Fremmes 25-års Jubilæum af én af deres medlemmer – den senere Højskoleforstander for Grundtvigs Højskole i Lyngby, Ernst J. Borup (1894-1961).

Da han skrev sangen, havde han sikkert ikke regnet med, at den ville blive én af folkedansmiljøets mest elskede sange.

Melodien har dog været populær mange år før folkedanserne fik deres lejlighedssang i 1925.

Allerede i 1847 blev der skrevet den meget populære gadevise (skillingsvise) "Har I læst den Berlingske Avis" til melodien. Teksten var skrevet af Adolph von der Recke. (1820-1867).

Sangens forfatter, Adolph v. d. Recke var embedsmand i Admiralitets- og

Ernst Borup

Adolph von der Recke - Foto tilhører Det kongelige Bibliotek

kommissariat kollegiet. Han havde forfatter-skabet som bibeskæftigelse og hobby. Det meste af det, han skrev, var utroligt populært, og han havde en anseelig produktion af teaterstykker. Ligeledes var de viser og sange, han skrev, elsket af alle, hvoraf vi endnu i dag kan finde på at synge viser som "Den sømand han må lide", "Pjaltens Brand", "I Natten klam og Kold", "Holmens faste stok" og "Kongernes konge". Flere af disse sange benytter dansemelodier.

Har I læst den Berlingske avis,
eller har I hørt 'et,
at en fornem hertug i Paris
har sin kone mørdet?
Hun var lige gået i sin seng,
drømte om sin mande,
han hed Hertug Choiseul Praslin,
hun hed li'esådanne.
Mens hun sov og tænkte pokker
ej på sjov, da kom den klokke
listendes på hoesokker
ind i hendes kammer.
Tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la, la-la!

Hvad han gjorde, ved man ikke ret,
men fortørnet blev hun,
skreg gevalt og råbte: "Hvad er det?"
Og i klokken rev hun.
Ind kom kammerpigen trippendes galant,
spurgte: "Hvad behaver?"
Men ved nøj're eftersyn hun fandt
fruen rent kadaver.
Hertugen, den tyverad,
vaskede sig i et fad,
åd en ret forgiftet mad,
brændte så sin slåbrok.
Tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la, la-la!

Sådan gik det ein zwei drei,
og foruden venten
benede en liberi-lakaj
efter assistenten.
Da han kom, var klokken næsten tolv,
hertugen var mussig,
sagde, han var kommen fra et sold
hos Mamsel Delussi.
Sig, fortjente slig en fin
hertug-rad ej rædsom klin,
når han kunne gøre sin
kone så bedrøvet?
Tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la-la-la,
tra-la-la, tra-la-la, la-la!

Visen har være umådelig populær, og alle i samtiden har kendt den; man kan sammenligne den med nutidens "Lille Sommerfugl" eller "Kald det Kærlighed" - alle kender dem.

Men tilbage til den muntre "sørgmodige vise" - "Har I læst Berlingske Avis". Visen er skrevet i et muntert sprog, og forfatteren har helt sikkert være bekendt med de artikler, der faktisk var i Berlingske Tidende - om det forfærdelige mord, der var begået i Paris. Beskrivelsen i Berlingske Tidende, anno 1847, minder om nutidens Ekstra Blad - Der var ikke lagt fingre imellem!

Cesare Pugni

I avisen kan læses følgende i August 1847³:

Hertuginde Fanny Choiseul-Praslin (1807-1847) blev fundet af sin tjenestepige. Hun lå myrdet med flere knivstik i halsen og på brystet - hun var ligeledes slået i hovedet med en pistol. Aftrykkene kunne ses i hendes hovedbund. Pistolen tilhørte hendes mand, og han blev straks anholdt - sigtet for mordet. Ved senere afhøringer kom det frem, at han havde et forhold til børnenes barnepige, en frøken Deluzy. Han blev anklaget og kom for retten og har formentligt set, at der ikke var nogen udvej - derfor begik han selvmord med gift - Pludselig var 9 børn forældreløse.

Melodien har også, i variant, været brugt som Sønderhoning og Fannikedans som "Himmel og jord og Fanøkrog"⁴.

Der har også været flere viser til "vores" melodi, f.eks. findes der 2 visetekster i

Danmarks første satireblad "Corsaren" fra Januar 1848.

"En ny Vise om Constitutionen" og "Har I set det lillebitte Blad". Der henvises også til en 3. vise, jeg desværre ikke har kunnet finde, som hedder "Er du der min lillebitte Dreng" (La Redowa).

En ting, der er værd at bemærke, er Parantesen (La Redowa) - det er nemlig en dans.

Det viser sig nu, at melodien slet ikke er dansk, men komponeret af Cesare Pugni (1802-1870).

Cesare Pugni

Cesare Pugni var en italiensk komponist af balletmusik, pianist og violinist. I sin tidlige karriere komponerede han operaer, symfonier og forskellige andre former for orkestermusik. Pugni er mest kendt for de balletter, han komponerede til Hendes Majestæts Teater i London. Han opholdt sig i London fra 1843-1850. Det var i den periode, han komponerede melodien "La Redowa Polka" i 1844 til balletparret, Frøken Cerito og Hr. St. Leon.

Melodien til "vores" Pirrevals er altså oprindeligt en figur-pardans for teateret. Melodien har i mange forskellige miljøer være umådelig populær - ikke mindst i England, hvor den findes i et utal af varianter.

Hvis I går på nettet og søger på Redowa Polka, vil I møde melodien mange gange på YouTube.

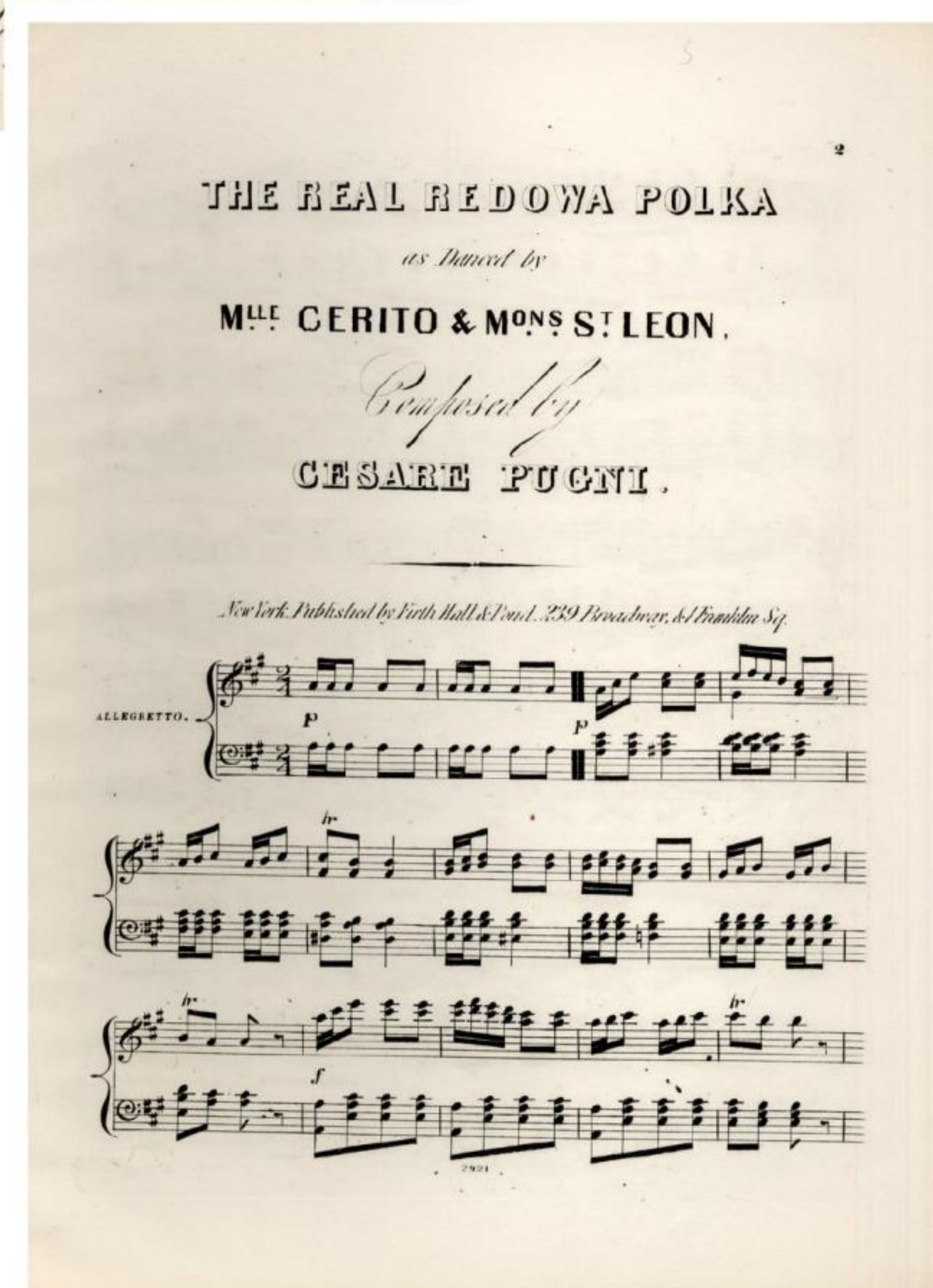
Nodens Side 2

Her kommer 1. & 2. side af noden til "La Redowa Polka" - Find alle sider her i en PDF-fil <https://levysheetmusic.mse.jhu.edu/collection/186/037>

Hvad er det for en dans, der har været brugt til "La Redowa Polka"? - Det er en dans, der minder om en "Pariserpolka" i forskellige ture.

"La Redowa Polka" i 12 ture er beskrevet hos Jean Jacques i Maître de plaisir beim Tanze Hamburg 1869 - Hvis der er nogle, der gerne vil se beskrivelsen på tysk, findes den her på side 115 - ff: [https://www.libraryofdance.org/manuals/1869-Jacques-Maitre_\(Hathi\).pdf](https://www.libraryofdance.org/manuals/1869-Jacques-Maitre_(Hathi).pdf)

Kære folkedansere! - Det er morsomt at tænke sig, at en melodi, som vi i den grad betegner som dansk folkemelodi, faktisk er komponeret af en italiensk komponist i 1844 til en Pariserpolka-variant, og at melodien er ligeså kendt og berømt i England som i Danmark. Hvis I gerne vil lære dansen, kan I jo kontakte mig ☺

Nodeforside til La Redowa Polka

Kildehenvisning:

1. Hjemstavnsliv nr. 2 - 1938
2. Per Sørensen: Dandselærer Ove Georg Frederik Bagge (1776-1838) - Meddelelser fra Dansk Dansehistorisk Arkiv nr. 21 (2002)
3. Mediestream.dk - Berlingske Tidende - søg dato 24-8-1847, 26-8-1847. 30-8-1847
4. Grüner Nielsen: Folkelig Vals side 53 og melodi nr. 42